

Isäntäväen meiningit

Isäntäväki ja työväki kohtaavat

Sirkka: Kaikki paikat piti olla kunnossa kartanos.

Arimo: Nii, ja oli kunnossa. Kun mä muistan, et meiän äiti puhui, et ne käytäväkki vedettiin jollain haraval.

Sirkka: Joo, puutarhan käytävät oli aina niin, ettei kukkaan uskaltanu kävelläkkään. Oli upee puutarha, voi hyvä ihme! Me päästiin kansakoululaiset aina syksyllä, tehtiin semmonen retkikin sinne puutarhaan. Ja sit oli taskut ja esiliinat täynnä omenii kun tultiin poies.

Arimo: Niin se oli vähän niinko Paratiisiin ois päässy sit.

Sirkka: Kyl semmosii miähii, jos niit olis paljon maailmas, ni mailma olis hyvä paikka. Meinaan ko kaikki kartanon alustalaiset, ko Rantasalo tuli vastaan, ni vaik kuin kippura käppyrä vanha akka ois tullu tiällä vastaan, ni kyl hän puhutteli. Kaikki oli saman arvosia. No sikko joku alustalainen kuoli ja muuta, ni hautajaiset pidettiin kartanos, aina. Ja jouluna oli semmoset hilut, et kaikki kutsuttiin. Vielä kun me oltiin Pöytyän töissäkin, ni Rantasalo kävi meil sielläkin kyläs. Mul on monta semmosii esineitä kun on saatu, sellasii pikkuesineit. Taulujaki.

Vanhakartano puutarhan puolelta kuvattuna. Puutarhakäytävä on huolellisesti haravoitu raitaiseksi, ilman jalanjälkiä. Postikorttikuva Liisa Linnamäen albumista.

Sirkku: He oli sitte ystäväystyny oikeen (karjakko Andsten ja Onni-isäntä).

Sirkka: Kyllä, ihme ja kumma. Sitte vielä äiti oli hyvä ystävä Hilda Korpelan kanssa. Siellä oli semmonen emännötsijä kauan, Hilda Korpela, ennen sotia. Ja isäntä toi aina hedelmiä.

Arimo: Se kävi varmaan, kun karjakko oli aika tärkeä henkilö.

Sirkka: Ku heil oli asiaa keskenäs. Mä muista, ku se toi semmosiiki, prässättyi taateliä ja semmosii pakkauksii.

Arimo: Ettei mittään kotipihan hedelmiä?

Sirkka: Ei. Niit saatiin muuten sit, ku puutarhuril oli samanikäne likka ko minäki. Ja puutarhurin eteinen tuoksu niin hyvälle. Se oli jääny oikeen seiniin siäl ku siäl oli aina semmonen omenan tuoksu.

Arimo: Onks kartanon isäntä koskaan poikennu Mykkälässä?

Liisa: Ei. Ei se o poikennu. Kerran Helomaan Jussi ajo niin pal et perävaunu riiko sitä puutarha-aitaa. Mykkälän isä meni sitä korjaamaan, ku Jussi tuli puhumaa, et isä menis korjaamaa. Ni joku oli sanonu sit, et kui Onni sen korjaamaan otti, kun se on semmonen kommunistiki. Joo, mut hän on rehelline, oli Onni sanonu kuulemma.

Arimo: No se oli Onnil sit tärkeempi kuitenkin, mikä ihmine oli ihmisenä.

Liisa: Niin kai vissii sit. Ku joskus Onni men kävelten siit tiluksil, ja tuli vastaa koululaisii, ni se aina pisti tollai, morjensti.

Arimo: Nosti käden ylös.

Liisa: Ain se nosti tohon otal.

Arimo: Hän oli hyvin kohtelias.

Liisa: Oli joo.

Arimo: Pikkulapsiiki kohtaan.

Liisa: Joo, sitä mä ihmettelin kyll.

Arimo: Käviks sit kukkaan muu kartanon väestä koskaan Mykkäläs?

Raili: Suama-neiti (isännän sisar) kyl kävi. Ainaki joulunaikan se toi ai jottai piäntä joululahjaks.

Arimo: Mahroks hän kiertää vähä joka tölle sit, ko hän oli liikkeel?

Raili: Nii kyl kai. Kahvi, mahtoks se kahvipaketin tuar, ja tupakkaa. Aili, mun äiti, poltti tupak-

Hautajaiset voitiin järjestää kartanon hirsiseinäisessä ruokasalissa. Kuva on Kustaa Lindforsin hautajaisista. Raimo Vuolukan albumista.

kii. Kyl me kartanos sit kun käytii Nuutipukkin, ni saatiin joku omena ja pipari ja se oli kauhia hianoo.

Arimo Akselille: Tuliko sulle koskaan asiaa Vanhankartanon isäntäväen puolelle? Oliko asioita hoidettavana sillai että sä olit tekemisissä kartanon isännän kanssa?

Akseli: Vähempi.

Arimo: Olik se yleensä työväel aika vähästä?

Akseli: Se oli vähästä. En usko, että siin kukkaan pitempiin tarinoihin pääsi. Kyl se yleensä sit puhu jonkun aikaa.

Arimo: Miltäs sun mielestä suhde kartanon isännän ja työväestön välillä vaikutti?

Akseli: Se tuntu siihen aikaan aika hyvältä.

Arimo: Oletko ollut semmosis jutuis koskaan Rantasalon Onnin kans, et olis eritysest mieleen jääny?

Akseli: Se pyysi minnuu kerran kolmeks viikkoo tohon navettaan töihin, kun karjakko oli sairaana. Se Koivu. Ja pyysi sit viemään tonne Kolinummeen (Akselin omalle tilalle). Se oli kuuskymmentneljä vuonna. Ja se innostu puhumaan sit takas tulles. Siellä Kolinummes se vaan katto paikkoja ja ihmetteli vähä. Sit paluumatkalla sil reisulla se sen sano et 'Maasta tulevat tulot riittävät menoihin, verorahat täytyy hankkii mettästä'. Ja sitte ko tultiin tohon navettapihalle, siin näky, oli jäitä tuotu, ja oli vähän huolimattomasti, niin siit se moitti Sipilää.

Arimo: Yleensä kartanonisännän tilan töihin puuttuminen tapahtui vaan työnjohtajan kautta?

Akseli: Joo.

Arimo: Et ei hän suoraan sanonu et vedetääs pojat toi sarka tosta tänäpä.

Tyko: Sikko sinn meni tyväki asioimaan, ni isäntä istu konttoris, ja siäl oli oves 'Kontto-

*Isäntä Onni Rantasalo.
Heikki Rantasalon arkistosta.*

ri', ja sit mentii sin konttorii asioimaa. Ei sin päässy mihenkää muual, muukko nämäk ko siäl passurilikkoin oli, ni ne kävi siäl sit keittiön pualel. Ja sota-aikan siäl oli sit paljon siäl keittiön pualel, ko siäl kasvatettii sokerijuurikast ja keitettiin siirappii. Sillo siäl oli pal enempi ko sokerijuurikkaat täyty kuarii ja keittää siäl saunakeittiös.

Arimo: Käviks Rantasalon Onni koskaan teillä?

Aarne: Ei. Eikä sitä näkyny missän työmaal. Ei näkyny sen paremmin ku oli sanotaan tapuripäivä tai joku AIV-rehun tekopäivä tai joku semmonen vähä isompi päivä. Siäl se meni, hattu pääs kulki, meni siit kyl ohitte mut ei poikennu kattomaanka.

Arimo: No ei kartanon isännästä eikä kartanonväestäkä sit paljon puhuttu väen kesken?

Aarne: Ei.

Arimo: Se oli oma maailmas sit misä he eli.

Aarne: Joo, ei mittää paljon nähny, ko omal autol se lähti. Pakkartin kans lähti johonki mene-mään. Ei sitä tiedetty, mihin se meni.

Arimo: Mut ei Onni varmaa itte koskaa lypsyl tullu, jos joku kippiä oli, tuurama?

Sisko: Ei tullu, ei tullu. Sit tuli jo, ko se sen muijas kans oli, ni sit tulivakki jokaikine aamu melkein navettaan. Ku se oli ihmeelline se Aili Anteliini (Onni Rantasalon vaimo), ko se joi semmosta maitoo siält tonkasta, ko juur oli lypsetty, semmost lämmintä maitoo. Sil oli oma muki oikee siäl. Se jätti sen ain sinne sit ja pesi sen ite vissi ja pisti taas siihe hyllylle.

Sit tuli seuraavan aamun juur ko oli lypsetty, et se oli lämmint. Kyl määki ihmetteli, et kui semmost lehmänlämmintä maitoo saa juatuu. Tais se semmost ternimaitooki juar. Aamukävelyl ne tuli ja, sit ne lähti kotti taas. Ja olihan semmosiiki kertoi, ko sit isäntä tuli yksinäski. Ja sit sil oli Suamaki mukana, sisar kans sit ko ei emäntä ite kerinny sen kans. Joku vastaanotto tai joku kotikäynti.

Sirkku: Oliko tää Aili sit muuten sen väen kans tekemisis enemmän ko isäntä?

Sisko: No ei oikein paljon, mut se oli muuten paljo mukavempi – jutteli. Ko ne kävi siin, isän-

Työväen palkka tuli osuuskassaan, joka oli kartanon pihapiirissä, siipirakennuksessa. Isännän sisar Suoma-neitikin hoiti välillä kassaneidin virkaa. Osuuskassa vuosijuhla-asussa.

Postikorttikuva Liisa Linnamäen albumista.

tä vaa kyttäs sitä maitotauluu, et mitä maitoo oli tullu. Ja mitäs ny on maito vähentyny. Misäs ny on syy? Kyl se oli (Aili) oikein luanikas sillon. Ei vaan sit ollu niin pitkäaikanen kans, sit ko se syäpä häneenki vaan täyry tull. Mut kon poltti tupakkaa kans niin kauheesti. Muuten oli oikein tommone ystävälline ja anno arvoa niinko naisillekki ja navetossaki et. Isännä sisar kans pihi oli, ko se niit kankai sit ain osti, ko ne (työväki) sai jonku hamekankaan joululahjaks, et kyl siit tullee. Joku oli sitä sit puhunu, et ko nii vähä saa sitä kankast. Ei meinannu kunno hametta saara ja pääliinaa taik jottai tämmöst. Sit se Aili Andeliini oli sanonu, et mikä se mita täyty olla, ko niil annetaa. Et ei se pihistäny niin pal ko nämä. He olivat ihan samanlaiset semmoset pihit isäntä niinko isännä siskoki.

*Isäntä autoineen heinäpellolla.
Mailis Aallon albumista.*

Isäntäväen kulkuvälineet

Arimo: Kulkiks isäntäväki sillon alkuaikoina viäl hevosella?

Akseli: Joo.

Arimo: Olik heil joku määrätty kuljettaja sillon, ko isäntää lähdettiin kyytimään johonki?

Akseli: Eiko isäntä meni itte. Anne-nimisel hevosel.

Arimo: Olik se ainoastaan siihen käyttöön, vai käytettiin sitä muuallakin?

Akseli: Kyl se oli töis ja.

Arimo: Isäntä sai hevosen valjaisiinki kun tarve vaati?

Akseli: Joo. Valjasti kätilölleki hevosen. Ja Anneaki, jos se vaan oli vapaana, niin lainattiin kätilölle.

Arimo: Ilmeisesti aika mukava ajohevonen sit. Sit oli oli ilmeisesti jotkut kiesit.

Akseli: Juu, on vieläki.

Arimo: Eli semmoset on tallessa vielä.

Tyko: Eik isäntä ajanukki viäl niit ensimmäisii traktorei.

Akseli: No Lehton Kostiki oli aika varhases vaihees niit traktorikuskei.

Tyko: Lehtosen Arviki ajoi.

Raimo: Nii, Arvi ajoi ensin ja Kostiki oli isännän autokuski ensin aikaan. Hän sit jotenki tympäänty siihen autokuskin hommaan, ja Onni rupes itte sit ajelemaan, vallan.

Isäntä ja koneet

Raimo: Onni ostatti kaikkii konei ja vehkei, eikä koneet oikeen pysyny kunnossa. Rinnen Ale hoiti niitä sitte. Kerranki, mikä hemmetin vehe se oli, joku haravajuttu. Mikä siin on, ettei sitä kuntoon saada, Onni sättäs. Ale sano, et kyl se on semmone et vaik Hankkija löis kaks hirttä peräsi ja löis leiman, merkkis sinne, ni kyl sää sen vehkeen ostaat vaikket sää tiädä mitä sil pitäis tehdä. Se osti kaikkee eikä se oikeen ollu selvil mitä ne vehkeet on.

Sirkku: Olik se niin et työväki vähän naureskeli isäntää kans.

Raimo: Ei oikeen paljon parantunu.

Tyko: Ja semmost kauhian paksuu rehukaalii kasvatettiin kans. Semmost, ko kasvo tomost joku metri kaksikymment senttii korkiaks

suurimmat. Ja mää muista semmotteenki tapauksen, et Vualukan Yrjö oli rehumiähenä ja Hankkijan miäs oli saanu myyty sil (isännälle) semmonen niinko kauhian suuri kuuppa. Sit se oli auki täst keskelt ja siäl oli terä siäl lopus. Ja sit oli semmonen kehikko siin ympäril. Se täyty niinku lykät siält. Ja sit oli semmonen linkku et sai pätkäst sen kaalin varren poikki. Ja isäntä meni tarjoomaan sitä Vualukan Yrjöl, et täsä on semmonen vehje, että on niinko helpomp. Ko Yrjö hakkas kärke¹ kans poikki niit, kun ne oli niin paksui et ei saanu viikatteel niitetty eikä niittokonneel mentty. Yrjö katteli ja meinas, et ei tämä ol semmone kalu, et se käy täsänäi. Katteli ja katteli ja sit sano isännäl et, mut jos isäntä näytäis, millai se tapahtuu, et ei

1

vesuri

Emännöitsijä Oili Tuomela kärrykyydissä, kannussa elopellon tal-kooväen kahvimaidot.

Olavi Tuomisen albumista.

*Kahvia kuparipannusta elopellolla.
Mailis Aallon albumista.*

hän ymmär et millai tämän kans tehrää. Juu, ja sit isäntä otti ja lykkäs sin kaalinjuuree sen ja kliksutti sitä kaalii poikki siihe. Latva hiuka heilus. Ei tapahtunu mittään. Isäntä vei kauhahan mennesäs ja eikä niit sen jälkeen näkyny.

Arimo: Millä ne muuten sit katkottii?

Tyko: Sikko oli semmost piänempää kaalii, ni sit mentiin niittokonneel. Mut jos oli suurempaa ni sit viikatteel taik sit kärkön kans. Se täyty kärkele lyär poikki.

Arimo: Tämä oli joku Onnin tuoma vehje sit.

Tyko: Niit oli kaks, Hankkijalt se osti.

Raimo: Kaikki oli Hankkijalt ostettu.

Juhlat

Arimo: Olik kartanon nurkis koskaan semmost juhlistushetkeä, kun saatiin heinät korjuun tai ko saatiin elo tehtyyn?

Akseli: Eiko, katos se oli sillon työn aikana. Tämä kuva.

Arimo: Niin et valokuvaki saatettiin ottaa.

Akseli: Niin katos se oli kahvin tuonti pellol. Nämä kuvat on semmosii just. Et isäntä toi emännöitsijän kans kahvin. Sitä oli sit niin paljo kon juovat.

Arimo: No mimmones joulun aikaan?

Akseli: Tapaninpäivänä oli se juhlatilaisuus sitte kartanossa.

*Tapaninpäivänä kartanossa.
Edessä mahdollisesti Aili Lehtonen.
Tapaninpäivänä koko väki kävi kar-
tanossa. Isäntä puhui, sisarenlapset
Kaarina ja Inkeri soittivat.
Taimi Aallon albumista.*

Arimo: Oikein päärakennuksessa?

Akseli: Oikein salissa

Arimo: Ja se oli kaikil?

Akseli: Joo. Mutta navettaväki tuli myöhemmin. Ja siellä sit isäntä jottaan sano, mutten muista.

Arimo: Juu, mut kuitenkin se oli semmonen kiihtos kuluneesta vuodesta.

Akseli: Juu.

Arimo: Vähän joulumieltä mukana ja.

Akseli: Ja siel Inkeri ja Kaarina sit soittivat ja lauloivat.

Arimo: Siel oli ohjelmaa kans. Ja ruoka tarjottiin?

Akseli: Ei, kahvi.

Arimo: Ja vähän nisusta mukaan

Akseli: Niin joo.

Anja: Mul on muistoja neljävuotiaast saakka ja vähän ennenkin. Muistan semmosen joulujuhlan. Se on ensmäinen ku me ollaan oltu Vanhankartanon semmoses salissa ku on hirsiseinät. Oli joulujuhla. Mul on semmonen laatikko vieläkin, tämmönen piäni, ko oli semmosii kauhian piänii karamellei ja pääl oli juoksija, Paavo Nurmi.

Arimo: Jaettiin ko niitä siällä?

Anja: Juu, jaettiin, Rantasalo jakoi lapsille. Ja kyl hänel tyäläisillekki jottai lahjoi oli ko mää muistan et meiän äitiki olis saanu hamekan-kaan. Se ensimmäinen joulu mul on jääny siitä mieleen, ku sinne pääsi ja sai hianot vaat-teen päälle.

Tyko: Sitä käskettiin kartanos tapanina taloon. Juatiin kahvee.

Leena: Ja syötiin omenapuuroo.

Tyko: Ja kylmaar siäl hiukan lauletiinki jottain. Ja sit soitettii pianoo.

Aarnen muistot olivat harmaammat:

Aarne: Mut kyl mä senki muistan ku soran jälkee kutsuttiin Vanhaankartanoon väki joulujuhlaan sin. Ei se ollu liiallisil antimil annettu ku sin mentiin. Ei siäl ollu ko kakko. Siäl oli kakko veretty neljään ossaan ja halastu ja yhrel pual veretty voita ja olik siin sit hiukan jottain pääl, ja lasi maitoo. Ja ohraryynipuuroo. Ja siin se sit olik, ko siäl tarjottii.

Arimo: No entäs kahvi?

Aarne: No se oli korviket.

Arimo: Sää orotit sit semmost parempaa juhlapöytää, kun te menitte.

Aarne: Ky me ajateltiin, et siäl pitäis jottain lihaaki olla tommoses talos. Erittäin köyhä joulu-pöytä oli. Mittän muuta ei siäl sit ku laulettiin se Vanhan kartanon kehräävä rukki ja Pelleron kalenterin sait kättee ja lähdettiin kottiin.

Akseli: Sit oli Onnin päivä. Et aamulla mentiin kahveelle sinne taloon.

Tyko: Onni sano puhheessas et tääl ei ole yhtään muuta rauhaa rakastavaa ku Hippos. Meiän äitin nimi oli Rauha.

Lapsia kyläilemässä emännöitsijä Oili Tuomelan luona kartanon ruokasalissa. Taitaa olla syntymäpäivät.

Olavi Tuomisen albumista.

Arimo: Olik se Onni joskus vitsikäs?

Raimo: Oli se joskus. Semmottis yhtäkkii tuli se.

Akseli: Ja sit syntymäpäivän.

Arimo: Jaaha, et kyl hän työväelle tämmöset järjesti. Oli se kuitenkin sellaista aika erikoista, et koko työväelle semmosen järjesti, tämmösen nimipäiväkahvin esimerkiks.

Akseli: Joo. Syntymäpäivät se sit tiätty piti lisäks omis porukoisas. Et siäl oli sillo hänen kaveris.

Arimo: Mut olik sillon syntymäpäivänä myös kahvitarjoilu väelle?

Akseli: Juu.

Arimo: Kartanos kävi kuitenkin sit ilmeisesti aika paljo viarai?

Sisko: Niin kävi, joo. Niin kauan ko Onni yksin oli, mut ei sit enää niin paljon ko se naimisiin meni, ei niit sit enää. Se oli ai Onninpäivän ko mentii sinne. Muitaki meni ko me tyäläiset. Ja sit joulu ja tämmöset Onnin syntymäpäivät. Ja paljon muita noit häne semmosii kavereitas, ko hän kuulu niin monneen paikkaan.

Sirkku: Sillon, ku sinne tuli niit viarait, nii sillo sinne meni semmost tilapäisempää työväkkee enemmän?

Sisko: Joo, sillon oliki sit enempi, ko täyry leipoo ja tehreä ruakaa.

Edith Linnansuu ihailee kartanon kasvilavoja. Taustalla kasvihuone ja huvimaja, jossa Suoma-neiti piti pyhäkoulua.

Liisa Varjosen albumista.

Lasten vierailut

Linnea: Koulust päästiin ain kartanon puutarhaan, koululaiset. Ja me saatiin siält sit niin paljon omenii ku taskuihin mahtu. Ja sit siäl oli noit tomaatei. Minä sen paremmin ku kukkaan muukaan semmosist tomaateist ymmärretty. Me luultiin, et ne on hyviä. Jokanen otti, mut ei ne ollukka hyviä. Muutamat heitteli niit sit tiälle. Koko tiä oli ihan punane. Se oli viimeinen kerta kun me päästiin siihen puutarhaan.

Sirkku: Se oli syksyl sit, jonakin päivänä, oli semmonen puutarhapäivä kun teiät kutsuttiin sinne. Se oli joskus ennen sotii.

Anja: Kyl me siäl käytiin lapsena paljon muutenkin, puutarhassa, kun se Koskisen Kalle (puutarhuri) oli mun nuaremman veljen kummi. Me mentiin siit aina kun oli se portti, renkituvan pääs. Siin oli tämänönen väli (näyttää n. 30-40 cm) alla ja siältä me ain ryämittin sinne. Ja Onni Rantasaloki tuli sinne joskus kävelemään, ja sit hän sanoi: 'Annappas lapsille kukkia, saavat viedä äidille'. Meil oli kukkapuska kerran ku me mentiin, ja äiti oli vihane. Olette ollu kartanon puutarhas kukkasii ottamas. Sit me sanottiin, et me oltiin ne saatu.

Suoma Rantasalo navetassa eräälle iäkäämmälle tassulle: "Te olette nuorena varmaan ollut kaunis ja älykäs." Joho tassu vastaa vihaisesti: "Kaikkii muut mä olen ollu, mutten älykäs!"

Arimo: Mut ei Onni muuten ollu moksiskas, ku muksut kävi siäl.

Anja: Ei, hän sano, et me saaraan mennä sinne. Se vaan, et me peljättiin sitä kauheeta koiraa ku siäl oli, semmonen pitkäkarvane.

Sirkku: Olikse se Kiva-nimine?

Anja: Oli vissiin, oli se Kiva.

Arimo: Joku bernhardilaine.

Anja: Joo, niin oli. Se tuli lönkytteli meilleki joskus, kun me asuttiin tallirakennukses.

Sirkku: Joku kerto, et sil ratsastettiin joskus.

Anja: Niin kai vissiin joo. Eikä sitä tarvinnu pelät mut ko sen silmät rähmi kauheesti ja semmonen kuala aina. Sai peljätä et vaatteet tahriintuu.

Sisko: Mää olin pitkän aikaa siäl semmotto, et mää vein aina noi emännöitsijän kauppatavarat, ja sit mein äitiki siäl oli. Mää olin kans puutarhas töis, Lempin kans oltiin yhrel aikaaki siäl. Ja Tuamise Olavin kans käyti. Olavi kans oli puutarhas, ja sen äiti Elli oli sit Vanhankartanon keittiös emännöitsijän apulaisen.

Raili: Ja kerran käytiin koko se kartano läpitte, Kyllikin kans. Se näytti se isäntä kaikki huaneet iha meil.

Arimo: Mistäs teil semmone miäleen sit tuli?

Raili: Ne oli samas autos tullu ja auto oli kauhian täyn ollu. Ja olik se sit istunu peräti sen isännän sylis vai. Kyl se oli sit käskeny katto-maa, näytti ihan kaikki.

Tyko: Kyl isäntä esitteli miälelläs tätä talloo. Monet linja-autot toi niit retkikuntalaisii, taloo esiteltii. Kaikki ne kävi navetat ja tallit.

Pyhäkoulu ja ompeluseura

Raili: Pyhäkoulu oli lapsil. Suama-neiti piti. Kävik sää sillon pyhäkouluu siäl?

Tyko: Joo, kyl mää kävin. Ja ensmäinen onnitelija ko mää pääsin ripilt oli Suama-neiti. Me hallailtiin siäl mein eteises. Se oli semmonen reipas täti. Kyl se oli siin siihen aikaan viäl liikkeel jatkuvasten. Ja ainoa oli, ko tuli minuu onnittelemaan kartanolaisist. Suama-neiti piti pyhäkouluu siäl, ni mää olin siäl Suama-neitin pyhäkoulus.

Arimo: Pitik hän siäl kotonansa?

Tyko: Ei. Se piti täsä huvihuaneel, kesäaikaan. Kaikki kartanonkulmalaiset kävi siin pyhäkou-

Suoma ja Onni Rantasalo kirjanpidon parissa.

Heikki Rantasalon arkistosta.

luu. Se oli niinko rippikoulun esikoulu. Ja sen tähre se varmaan hallailiki minuu et, et hänen oppilaas pääsi ripel.

Leena: Suoma piti meil pyhäkouluu ja ompeluseuraa. Se ol semmost lähetysompeluseuraa. Me kurottiin pölyrätei ja kaikennäkösii patalapui. Ja sit me lährettiin kaupal myymään, oltiin ja kulkukauppiat. Ja Suoma vei sit ne rahat lähetystyähö.

Sirkku: Olik se sit siin pyhäkoulun yhteydes?

Leena: Ei, se oli arkiehtoisi.

Sirkku: Olik se lapsil vai aikuisil ja?

Leena: Lapsil, lapsil. Ja vaan flikoil. Pyhäkoulu tais olla joku poikaki.

Sirkku: Pyhäkoulu, olik se ympärivuorokautinen vai kesäsin vaan?

Leena: Kesäsin vaan. Ja karamellitarjoilu pelas hyvin.

Arimo: Ni olik se yks vetonaula?

Leena: Me saatiin karamellei. Ja kesäl sit ain ku Varma tuli, Suoman sisko, Helsinkist, ni se tuli siält kesälomal tän, ni sit hänki tuli sinne pyhäkouluun. Hän oli kans neiti-ihminen. Ni sit oli jännää, nyt saaraan erilaisii karamellei.

Sirkku: Kummones se Suoma oli ihmisenä?

Leena: Mun mielest ihan kiva, mahrottoman kiva.

Sirkku: Hän oli semmonen, kun kävi kyläilemässäki. Väen tykö.

Leena: Ainaki lasten ystävä.